

Antopäivä
3.9.2015

Diaarinumero
00144/14/KO/2299

HEINOLAN KAUPUNKI Kirjaamo	
04-09-2015	
Asianumero 373	Tehtäväluokitus 02.05.05/

/2012

ASIA Kunnallisia koskeva valitus

Valittaja Jarmo Laitinen, Heinola

Päätös, johon on haettu muutosta

Heinolan kaupunginvaltuusto
20.1.2014 § 3

Valtuusto on päättänyt hyväksyä Helena ja Minna Syrjälän lahjoitusrahaston muutetut säännöt.

VAATIMUKSET HALLINTO-OIKEUDESSA

Valittaja on vaatinut valtuuston päätöksen kumoamista. Lisäksi valittaja on vaatinut, että Heinolan kaupunki on velvoitettava korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa laillisine korkoineen kuukauden kuluttua hallinto-oikeuden päätöksen antamisesta. Oikeudenkäyntikulujen määräksi on ilmoitettu 1 500 euroa ja sille arvonnäköveroä 24 prosenttia.

Lausunto ja vastine

Kaupunki on antanut lausunnon.

Valittaja on antanut vastineen.

HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

Hallinto-oikeus jättää tutkimatta testamentin tulkintaan sekä päätöksen tarkoituksenmukaisuuteen liittyvät valitusperusteet.

Muilta osin hallinto-oikeus hylkää valituksen ja valittajan oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.

Perustelut

Oikeudenkäyntiä koskeva väite

Valituksen johdosta annetun lausunnon ovat allekirjoittaneet Heinolan kaupungin va. kaupunginjohtaja ja va. hallinto- ja kehitysjohtaja. Valittajan vastineen mukaan lausunnosta ei ilmene, että kaupunginhallitus olisi käsitellyt asiaa ja olisi siten lausunnonantaja. Hallinto-oikeus on tulkinnut mainitun näkemyksen oikeudenkäyntiä koskevaksi väitteeksi ja pyytänyt kaupunginhallitukselta selvitystä lausunnon käsittelemisestä. Hallinto-oikeudelle on toimitettu ote kaupunginhallituksen kokouksesta 17.3.2014 (§ 106), josta ilmenee, että kaupunginhallitus on käsitellyt lausunnon antamista koskevaa asiaa ja päättänyt antaa hallinto-oikeudelle lausunnon. Pöytäkirjanote on annettu tiedoksi valittajalle. Lausunnon antajan toimivaltaa ei ole syytä selvittää enemmälti, eikä asiassa ole syytä pyytää muuta lausuntoa.

Asian tausta ja kysymyksenasettelu

Heinolan kaupungilla on Helena ja Minna Syrjälän lahjoitusrahasto -niminen rahasto, jonka varojen käyttö perustuu lahjoittajien vuonna 1956 tekemään testamenttiin. Kaupunki on aikanaan hyväksynyt varojen käyttöä varten "Helena ja Minna Syrjälän lahjoitusrahaston sääntö" -nimiset määräykset. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt valituksenalaisella päätöksellään mainittuun sääntöön tehtävät muutokset. Asiassa on toisin sanoen kysymys siitä, että valtuusto on valituksenalaisella päätöksellään hyväksynyt testamenttiehtoihin perustuvat rahaston sääntöjen muutokset. Asiassa on hallinto-oikeudessa ratkaistava, onko tehty päätös kuntalain 90 §:ssä (1375/2007) tarkoitettulla tavalla lainvastainen. Hallinto-oikeus voi tarkastella sääntöjen laillisuutta ainoastaan mainitun säännöksen määrittelemissä rajoissa. Hallinto-oikeuden toimivaltaan eivät sen sijaan kuulu ne testamentin tulkintaan liittyvät oikeudelliset kysymykset, jotka ratkaistaan perintökaaren säännösten perusteella yleisessä tuomioistuimessa.

Osapuolten väitteet

Valittaja on vaatinut, että kaupunginvaltuuston päätös, jolla on hyväksytty rahaston säännöt, kumotaan. Valtuuston päätös on syntynyt valittajan mukaan ensinnäkin puutteellisen valmistelun pohjalta. Valtuustolle on annettu virheellistä tietoa siitä, että rahaston säännöt tulisi laatia maaseudulla asuvia kuntalaisia koskevaksi. Sääntöjä ei voi valittajan mukaan laatia siten, että vain entisen maalaiskunnan asukkaat ovat oikeutettuja avustuksiin. Kunta voi valittajan mukaan voimassa olevan kuntalain mukaan itsenäisesti päättää, mitä se tekee lahjoituksena saadulla omaisuudella. Tätä asiaa ei ole tuotu valtuustolle tiedoksi päätöksentekoa silmällä pitäen.

Toiseksi valittaja on vedonnut siihen, että valtuuston päätös on testamenttimääräysten vastainen ja rahaston säännöt ovat syrjiviä. Valittajan mukaan sääntöjen 2 §:n mukainen "henkilökohtainen" avustaminen on syrjivää. Testamenttimääräysten mukaan rahastosta tulee avustaa vähävaraisia pienviljelijöitä heidän sairauskuluissaan. Koska pienviljelijöitä ei ole enää siinä mielessä, kun testamentin tekoaikana vuonna 1956 ja koska yhteiskunta vastaa nykyisin tasapuolisesti kaikkien sairauskustannuksista, ei avustusta voida rajata säännön 2 §:n mukaiseen henkilökohtaiseen avustamiseen maa- ja metsätalouselinkeinoista toimeentulonsa saaville ja eläkkeellä oleville henkilöille.

Myös sääntöjen 2 §:n mukainen "muu avustaminen" on vastoin yhdenvertaisen kohtelun vaatimusta ja menee sosiaali- ja terveystoimen toimialan ulkopuolelle. Avustuksen myöntäminen sosiaali- ja terveystoimen valitsemille ja päättämille haja-asutusalueilla asuville henkilöille on vastoin vanhuväestön ja vammaisten korjausavustuksista annettua lainsäädäntöä ja valtakunnallista menettelyä. Rahaston sääntöjen mukainen toiminta on päällekkäistä yleisten avustusten kanssa ja johtaa eriarvoiseen kohteluun, kun osa hakijoista saa valtion avustusta ja osa hakijoista sosiaali- ja terveystoimen avustusta.

Edellä mainittujen avustusten myöntäminen kuuluu lainsäädännön ja johtosääntöjen perusteella teknisen toimen toimialaan. Sosiaali- ja terveyslautakunnalla ei ole kompetenssia arvioida mainitussa sääntöjen 2 §:ssä mainittujen avustusten tarpeellisuutta ilman teknisen lautakunnan lausuntoa. Lausunnon pyytämisen tulisi olla pakollista. Avustuksen hakijalle tulee myös määrätä säännöissä omavastuuosuus. Sosiaali- ja terveystoimella ei ole toimivaltaa myöntää myöskään sääntöjen 2 §:n mukaisia elinkeinoelämään ja yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviä avustuksia (maa- ja metsätalouselinkeinojen tukeminen). Ne eivät kuulu sosiaali- ja terveystoimen toimialaan, eivätkä edes kaupungin toimialaan. Heinolan kaupungin toimialaan ei voi kuulua myöskään yrityselämän tukeminen sellaisissa vahingoissa, joita mikään vakuutus ei korvaa. Avustukset eivät valittajan mukaan ole myöskään testamentin tekijöiden tarkoituksen mukaisia. Testamentin tekijöiden on arvioitava halunneen tukea vähävaraisia luonnollisia henkilöitä, ei metsätalousyrittäjiä. Valittajan mukaan rahaston käyttö on ollut jo vuosikymmenien ajan jotakin muuta kuin testamentin tekijät ovat tarkoittaneet. Uudet säännöt hämärtävät entisestään testamentin tekijöiden tahdon toteutumista ja saattavat johtaa jopa väärinkäytöksiin.

Valittaja on vedonnut kolmanneksi siihen, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä. Valittajan mukaan Heinolan kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 17 §:ssä edellytetään kokouksen kulusta seuraavaa: "Ehdotusta, jota ei ole kannatettu tai joka on tehty vaihtoehtoisena, samoin kuin ehdotusta, joka menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei oteta äänestettäväksi - -". Kokouspöytäkirjan mukaan Heimo Riutan tekemää muutosehdotusta ei ole kukaan kannattanut. Riutan esitys olisi näin ollen tullut merkitä pöytäkirjaan rauenneeksi.

Kaupunki on lausunnossaan todennut, että valituksenalainen päätös ei ole lainvastainen ja valitus sekä oikeudenkäyntikuluvaatimus tulisi näin ollen hylätä.

Hallinto-oikeuden oikeudellinen arvio

Hallinto-oikeuden toimivalta

Hallinto-oikeus toteaa ensinnäkin, että kunnan on lähtökohtaisesti noudatettava toiminnassaan ja varojen käytössään hyvän hallinnon periaatteita sekä yhdenvertaisuuslainsäädäntöä. Testamenttivarallisuuden käyttö on kuitenkin sidoksissa testamentin tekijän tahtoon, joten kunta on sidottu varojen käytössä ensi sijassa testamenttimääräyksiin. Valittaja on vedonnut siihen, että avustukset eivät ole testamentin tekijöiden tarkoituksen mukaisia ja että testamenttia on tulkittu jo pitkään testamentin tekijöiden tahdon ja tarkoituksen vastaisesti. Hallinto-oikeus toteaa näiden väitteiden osalta, että hallinto-oikeudella ei ole toimivaltaa tutkia testamentin tekijöiden tarkoitusta ja tahtoa. Näiden seikkojen tutkiminen kuuluu yleisen tuomioistuimen toimivaltaan.

Edelleen, valittaja on vedonnut valituksessaan siihen, että sopivin tapa muistaa lahjoittajia olisi nimetä joku katu tai puisto heidän mukaansa ja osoittaa rahaston pääoma esimerkiksi kaupungin vuokrataloyhtiöille hissien rakentamiseksi vuokrataloihin. Näin käytettynä varat olisivat mahdollisimman lähellä sitä kuntalaisten joukkoa, joka oli lahjoittajien mieltä lähellä testamenttia laadittaessa. Valittajat ovat osoittaneet tyytymättömyytensä myös siihen, että säännöissä ei ole määrätty 2 §:n mukaisille Muu avustaminen -kategoriaan kuuluville avustuksille omavastuuosuutta.

Valittajan väitteet kohdistuvat näiltä osin osittain testamenttaajien tarkoitukseen ja osittain siihen, miten testamenttaajien tahdonmuodostusta olisi syytä tarkoituksenmukaisesti toteuttaa. Tarkoituksenmukaisuuskysymysten osalta hallinto-oikeus toteaa, että niiden harkinta kuuluu kunnallisen viranomaisen toimivaltaan. Hallinto-oikeudella ei ole toimivaltaa arvioida kunnallisen viranomaisen päätöksen tarkoituksenmukaisuutta. Kyseiset väitteet jäävät testamentin tulkintaan ja kuntalain 90 §:n (1375/2007) nojalla päätöksen tarkoituksenmukaisuuteen liittyvinä kysymyksinä tutkimatta.

Hallinto-oikeuden toimivalta ja valittajan väitteet huomioiden hallinto-oikeus ottaa asian tutkittavakseen seuraavilta osin:

- kunta on ylittänyt harkintavaltansa toimeenpanneessaan testamenttia sekä toiminut yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisesti;
- valituksenalaisen päätöksen valmistelu on ollut puutteellista ja virheellistä;
- päätöstä tehtäessä valtuustossa on tapahtunut menettelyvirhe;
- rahaston sääntöihin on otettu määräys, joka menee kunnan toimialan ulkopuolelle; sekä
- rahaston hallinnoiminen ei kuulu sosiaali- ja terveystoimen toimivaltaan.

Kunnan harkintavalta

Valittaja on vedonnut siihen, että rahaston säännöt pitää kumota syrjivinä sääntöjen 2 §:n osalta. Valittajan mukaan henkilökohtaista avustamista ei voida rajata koskemaan pelkästään maa- ja metsätalouselinkeinoista toimeentulonsa saavia ja eläkkeellä olevia henkilöitä. Edelleen, valittajan mu-

kaan sääntöjen 2 §:n mukainen muu avustaminen johtaa myös eriarvoiseen kohteluun. Rahaston sääntöjen mukainen toiminta on valittajan mukaan näiltä osin lainvastaista ja päällekkäistä yleisten avustusten kanssa ja johtaa eriarvoiseen kohteluun, kun osa hakijoista saa valtion avustusta ja osa hakijoista sosiaali- ja terveystoimen avustusta.

Hallinto-oikeus toteaa tämän valittajan väitteen johdosta seuraavaa. Kunnalla on varsin laaja harkintavalta testamenttia toimeenpannessaan. Testamentin toteuttamiseen liittyy leimallisesti se, että tiettyjä tahoja suositaan. Testamentti tehdään yleensä rajatun joukon hyväksi. Kunnan tulee kohdella kuntalaisia tasapuolisesti testamenttaustahtu huomioiden. Kun huomioidaan kunnan laaja harkintavalta, testamenttitahdon rajaava vaikutus sekä muuttuneet yhteiskunnalliset olosuhteet, hallinto-oikeus arvioi, että kunta ei ole ylittänyt harkintavaltaansa tai rikkonut tasapuolisen kohtelun vaatimusta rahaston sääntöjä vahvistaessaan.

Asian valmistelu

Valittajan mukaan valtuustolle on annettu virheellistä tietoa siitä, että rahaston säännöt tulisi laatia vain maaseudulla asuvia kuntalaisia koskeviksi. Kunta voi valittajan mukaan voimassa olevan kuntalain mukaan itsenäisesti päättää, mitä se tekee lahjoituksena saadulla omaisuudella. Tätä asiaa ei ole tuotu valtuustolle tiedoksi. Valittaja on vastineessaan täsmentänyt vielä, että valtuustolle olisi tullut esittää myös mahdollisuus rahaston lakkauttamiseen.

Hallinto-oikeus toteaa mainitun väitteen osalta seuraavaa. Päätöksen tekemisen aikaan voimassa olleen kuntalain 53 §:ssä (81/2002) säädetään valtuustoasioiden valmistelusta. Kunnanhallituksen on valmisteltava valtuustossa käsiteltävät asiat. Asian valmistelusta ei ole muutoin kuntalaissa säädetty. Asianomaisen toimielimen toimivaltaan kuuluu näin ollen ensi sijassa päättää valmistelun riittävydestä. Asian valmistelu tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että päätöksentekijöille kootaan riittävä selvitys niistä tosiseikoista, joihin päätös voidaan perustaa. Valittajan väite tarkoittaa käytännössä sitä, että valtuutettuja olisi tullut informoida tehdyn selvityksen lisäksi erikseen kuntalain säännöksistä ja kunnan harkintavallasta asiassa. Hallinto-oikeus toteaa, että nyt kysymyksessä olevaa asiaa voidaan pitää riittävästi valmisteltuna, vaikka mainittuja kuntalain perussäännöksiä ei olisikaan valtuutetuille erikseen avattu. Selvyyden vuoksi on huomioitava myös se, että valtuutetut ovat päätöstä tehdessään olleet sidottuja kuntalain säännösten ohella testamenttimääräyksiin.

Päätöstä ei tule näin ollen kumota asian valmisteluun liittyvän valittajan väitteen vuoksi.

Menettelyvirhe

Valittajan mukaan päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, kun valtuutettu Riutan tekemää muutosehdotusta ei ole pöytäkirjamerkinnän mukaan kukaan kannattanut. Riutan esitys olisi näin ollen tullut merkitä pöytäkirjaan rauenneeksi.

Hallinto-oikeus toteaa, että pöytäkirjasta ilmenee, että valtuutettu Riutta on tehnyt kokouksessa oman esityksensä sääntömuutoksiksi. Edelleen pöytä-

kirjasta ilmenee, että valtuusto on hyväksynyt "yksimielisesti päätösehdotuksen valtuutettu Riutan esittämin muutoksin". Se, onko Riutan esitystä kannatettu ennen sen hyväksymistä, ei ilmene pöytäkirjasta. Heinolan kaupungin hallintosäännön 25 §:stä ja kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 44 §:stä ilmenee, että toimitelimen pöytäkirjaan tulee merkitä asian käsittelytietoina tehdyt ehdotukset sekä se, onko niitä kannatettu. Pöytäkirja ei ole kannattamista koskevan tiedon osalta näin ollen hallintosäännön ja työjärjestyksen mukainen. Kaupunki on kuitenkin lausunnossaan todennut, että ehdotusta on kokouksessa tosiasiallisesti kannatettu. Hallinto-oikeus pitää tätä lausuntoa uskottavana ja toteaa lisäksi, että virhe, joka pöytäkirjaamisessa on tapahtunut on vähäinen. Valtuusto on myös hyväksynyt yksimielisesti valtuutettu Riutan esittämät muutokset.

Päätöstä ei tule näin ollen kumota pöytäkirjamerkinnoissa olevan vähäisen virheen vuoksi.

Kunnan toimiala

Valittajan mukaan rahaston sääntöjen perusteella myönnetään avustuksia, jotka eivät kuulu kunnan toimialaan. Valittaja on näiltä osin viitannut sääntöjen 2 §:n mukaisiin elinkeinoelämän ja yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviin avustuksiin maa- ja metsätalouselinkeinojen tukemisessa. Lisäksi kunnan toimialaan ei voi valittajan mukaan kuulua yrityselämän tukeminen sellaisissa vahingoissa, joita mikään vakuutus ei korvaa. Valittajan voidaan tulkita viittaavan näiltä osin rahaston sääntöjen 2 §:ään, jonka kohdassa "Maa- ja metsätalouselinkeinot" määrätään, että harkinnanvaraista avustusta voidaan myöntää tapauksissa, jossa maa- ja metsätalousyrittäjää on kohdannut äkillinen yrittäjästä riippumaton vahinko tai onnettomuus, joka ei kuulu muiden yritysvakuutusten piiriin.

Hallinto-oikeus toteaa kunnan toimialaan liittyvien väitteiden osalta seuraavaa. Kunnan tehtävistä säädetään yleisesti kuntalain (365/1995) 2 §:ssä. Säännöksen mukaan kunnan tehtäviin kuuluvat sekä lakisääteiset tehtävät että kunnan itsehallinnon nojalla itselleen ottamat tehtävät. Kunnan toimialaa koskeva säännös määrittää sen, millaista toimintaa kunta voi harjoittaa. Elinkeinoelämän yleisten edellytysten luominen on lähtökohtaisesti kunnan toiminnan ydinaluetta. Toimialasäännöksen perusteella ratkaistaan muun ohessa se, milloin kunta voi tukea elinkeinotoimintaa. Maa- ja metsätalouselinkeinot ovat tyypiltään sellaisia elinkeinoja, jotka on vakiintuneesti katsottu kunnan toimialaan kuuluvaksi. Elinkeinotoiminnan tukemisessa on tosin aina arvioitava kunkin kunnan erityisolosuhteita ja otettava kansallisen sääntelyn ohella huomioon myös muun muassa Euroopan unionin valtioneuvoston päätös koskeva sääntely.

Rahaston sääntöjen 2 §:ssä on määrätty maa- ja metsätalouselinkeinoihin liittyvän yritystoiminnan aloittamisen tai kehittämisen avustamisesta sekä avustuksesta maa- ja metsätalousyrittäjien kohtaamissa äkillisissä vahingoissa ja onnettomuuksissa. Hallinto-oikeus arvioi näiltä osin, että rahaston säännöissä ei osoiteta avustuksia sellaisiin tarkoituksiin, jotka eivät kuulu kunnan toimialaan. Kunta voi tukea alueellaan maa- ja metsätalouselinkeinoja kuvatulla tavalla. Kunnan tehtävää koskevat kuntalain säännökset huomioiden estettä ei ole myöskään sille, että kunta tarjoaa harkintansa mukaan avustusta maatalousyrittäjille myös vahinko- ja onnettomuustilanteissa.

Päätöstä ei tule kumota myöskään kunnan toimialaan liittyvien väitteiden vuoksi.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimivalta

Valittaja on valituksessaan ja vastineessaan tuonut esiin, että Syrjälä-rahaston hallinnoiminen ei kuulu asiallisesti sosiaali- ja terveyslautakunnan toimivaltaan. Teknisen lautakunnan toimialaan kuuluvia tehtäviä on valittajan mukaan siirretty sosiaali- ja terveyslautakunnalle. Valittajan mukaan sosiaali- ja terveyslautakunnalla ei myöskään ole asiantuntemusta arvioida avustusten tarpeellisuutta ilman teknisen lautakunnan lausuntoa. Lausunnon pyytämisen tulisi olla pakollista.

Hallinto-oikeus toteaa näiden väitteiden osalta seuraavaa. Heinolan kaupungin sosiaali- ja terveystoimen johtosäännön 1 §:n 2 momentissa määrätään, että sosiaali- ja terveyslautakunta päättää Helena ja Minna Syrjälän lahjoitusrahaston käytöstä. Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimivalta asiassa on näin ollen lautakunnan johtosäännön perusteella selvä. Ne kysymykset, millä lautakunnalla on tosiasiallinen asiantuntemus kysymyksessä olevien asioiden ratkaisemiseen ja missä menettelyssä asiat tulee ratkaista, eivät ole lakisääteisiä, vaan kunnan harkintavaltaan kuuluvia asioita. Toimivaltaa ja sen mahdollista rajaamista koskevaa kysymystä ei ole ratkaistu valituksenalaisella päätöksellä, vaan jo aikaisemmin johtosääntöä hyväksyttäessä. Nämä valittajan väitteet eivät tule näin ollen tässä yhteydessä tutkittaviksi eikä valituksenalaista päätöstä tule kumota myöskään näillä valitusperusteilla.

Johtopäätös

Heinolan kaupunginvaltuuston päätös 20.1.2014 § 3 ei ole valituksessa esitetyillä perusteilla lainvastainen. Valitus on tutkituilta osiltaan hylättävä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut ja
Hallinto-oikeuslaki 3 §
Hallintolainkäyttölaki 51 § 2 mom.
Kuntalaki (410/2015) 147 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä (LO 00.33 K).

Päätöksen ovat tehneet hallinto-oikeuden jäsenet Marika Turunen, Anu Koi-
vuluoma ja Mirjami Paso.

Esittelijäjäsen

Mirjami Paso

Niina Heikkinen
lainkäyttösihteeri

Jakelu

Päätös	Jarmo Laitinen/ Matti Seppä, saantitodistuksien Consulting M Seppä Ky
Oikeudenkäyntimaksu	97 euroa
Jäljennös	<u>Heinolan kaupunginhallitus, jonka on kuntalain 97 §:n (435/1999) mukai- sesti ilmoitettava päätöksestä</u>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen kirjallisella valituksella.

Valitusaika Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuunottamatta.

Jos päätöksestä valitetaan kunnan jäsenelle taikka kuntayhtymän jäsenkunnalle tai sen jäsenelle kuuluvan valitusoikeuden nojalla, valitusaika lasketaan siitä päivästä, jolloin ilmoitus päätöksestä on julkaistu kunnan, kuntayhtymän tai asianomaisten kuntien ilmoitustaululla.

Jos päätös on annettu asianomaiselle erikseen tiedoksi, valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksisaantista. Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Sijaistiedoksiannossa päätös katsotaan tiedoksisaaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä todistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Valitusasiakirjat voi toimittaa omalla vastuulla postitse, lähetin välityksellä, telekopiona tai sähköpostilla. Valitusasiakirjojen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- **postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa**
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka, jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen **valtakirja**, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa.

Korkeimman hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite: PL 180, 00131 Helsinki
Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, Helsinki

Telekopionumero: 029 56 40382
Sähköpostiosoite: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖKSESTÄ PERITTÄVÄ OIKEUDENKÄYNTIMAKSU

Muutoksenhakuasian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 244 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu. Mikäli korkein hallinto-oikeus ei valituslupa-asiassa myönnä valituslupaa, oikeudenkäyntimaksu on 122 euroa.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä sosiaaliasioissa, julkisoikeudellista palvelusuhdetta koskevissa asioissa, vaaleja koskevissa asioissa eikä muissakaan asioissa, jotka ovat laissa säädetty maksuttomiksi. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä myöskään, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa veroa tai julkista maksua koskevaa hallinto-oikeuden päätöstä muutoksenhakijan eduksi tai jos muutoksenhakija on asianmukaisesti todettu varattomaksi ja asia koskee hänen etuaan tai oikeuttaan.

Laki tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista (701/93).